

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Кафедра філософії і суспільних наук

ПРОГРАМА
атестаційного іспиту
за першим (бакалаврським) рівнем освіти
за спеціальністю 033 «Філософія»
ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів»

Розглянуто
на засіданні кафедри філософії і суспільних наук
протокол №1 від 12.01.2026

Чернігів – 2026

Програма атестаційного іспиту з філософії

Складання здобувачем атестаційного іспиту з філософії передбачає перевірку рівня його теоретичної фахової підготовки відповідно до Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 гуманітарні науки, спеціальності 033 філософія та ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів» за спеціальністю «Філософія».

Атестаційний іспит з філософії передбачає оцінювання результатів навчання та їх відповідності вимогам цього стандарту та освітньої програми. На іспиті публічно перевіряються програмні результати навчання.

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Аналітика суспільно-політичних процесів» спеціальності 033 «Філософія» проводиться у формі атестаційного іспиту з філософії та публічного захисту кваліфікаційної роботи, та завершується видачою документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр філософії.

Перелік питань до іспиту

1. Філософія, її сутність і завдання.
2. Метафізика в системі філософського знання.
3. Буття як філософська проблема. Основні категорії онтології.
4. Час і простір: онтологічний і соціальний виміри.
5. Свідомість, її структура і функції.
6. Мова і мислення.
7. Свобода як філософська проблема.
8. Логічна аргументація як основа аналітичної позиції.
9. Людина як біосоціальна істота: від психіки до самосвідомості.
10. Пізнання: його сутність, рівні та форми.
11. Проблема істини. Критерії достовірності в науковому пізнанні.
12. Проблема методу в науковому пізнанні.
13. Наукові революції та зміна історичних типів наукової раціональності.
14. Предмет філософської антропології. Специфіка формування філософсько-антропологічної проблематики.
15. Поняття «індивід», «індивідуальність», «особистість».
16. Свобода, творчість, духовність як сутнісні характеристики людини.
17. Цінності, їх класифікація та функції.
18. Предмет соціальної філософії.
19. Соціальні інститути: сутність, рівні і види.
20. Суспільство як об'єкт філософського аналізу.
21. Наука і техніка як соціальні феномени.
22. Культура як предмет філософського осмислення.

23. Сутність і функції комунікації.
24. Інформаційне суспільство як предмет філософського осмислення.
25. Предмет філософії історії.
26. Проблема єдності та багатоманітності всесвітньої історії.
27. Лінійні моделі історії. Ідея поступу в історії.
28. Циклічні моделі історії.
29. Предмет і завдання етики.
30. Основні типи етичних вчень.
31. Мораль як соціальний феномен.
32. Добро і зло як основні категорії етики.
33. Категорії моральної свідомості.
34. Предмет і структура логіки.
35. Естетика як філософська дисципліна.
36. Поняття прекрасного і потворного в естетиці.
37. Основні закони і форми логічного мислення та їх роль в аналізі суспільних процесів.
38. Поняття трагічного і комічного в естетиці.
39. Проблема дефініції мистецтва в сучасній естетиці.
40. Суспільно-політична аналітика і влада: механізми взаємодії.
41. Поняття та структура релігії.
42. Буддизм як світова релігія.
43. Християнство як світова релігія.
44. Іслам як світова релігія.
45. Роль релігії в суспільстві. Сакралізація і секуляризація.
46. Предмет релігієзнавства. Особливості філософського аналізу релігії.
47. Феноменологія релігії. Особливості аналізу релігійних феноменів.
48. Історичні межі та періодизація античної філософії.
49. Софістична риторика і етичний поворот у філософії.
50. Вчення Платона про ідеї.
51. Соціально-політичні погляди Платона.
52. Вчення Аристотеля про причини і начала сущого.
53. Етика Аристотеля.
54. Філософські школи елліністичного періоду та їх проблематика.
55. Особливості становлення давньокитайської філософії: конфуціанство і даосизм.
56. Особливості становлення давньоіндійської філософії: ортодоксальні та неортодоксальні школи.
57. Середньовічна філософія: періодизація та історична специфіка.
58. Арабська філософія доби Середньовіччя.
59. Сутність суперечки про універсалії та її місце в історії середньовічної філософії.
60. Основні риси філософії доби Відродження.

61. Проблема методу у філософії Нового часу.
62. «Британський емпіризм», його еволюція та головні представники.
63. Т. Гоббс про сутність та походження держави.
64. Європейське Просвітництво XVIII ст. та його особливості.
65. Поняття «суспільної угоди» у філософії Ж.-Ж. Руссо.
66. Структура та основна проблематика «Критики чистого розуму» І. Канта.
67. Практична філософія Канта. Визначення категоричного імперативу.
68. Структура та принципи системи абсолютного ідеалізму Г. В. Ф. Гегеля.
69. «Філософія життя» як бунт проти розуму.
70. Філософія прагматизму.
71. Феноменологічна філософія: сутність та етапи розвитку.
72. Фундаментальна онтологія М. Гайдеггера.
73. Екзистенціалізм у філософії XX в.: основні ідеї та етапи розвитку.
74. Філософія позитивізму та її еволюція.
75. Філософська герменевтика: основні школи та напрями розвитку.
76. Аналітична філософія та її течії.
77. Марксистсько-ленінська філософія та її суперечності.
78. Ситуація Постмодерну у філософії.
79. Особливості розуміння філософії в культурі Київської Русі.
80. Філософські курси в Києво-Могилянській академії.
81. Філософські ідеї Г. Сковороди.
82. Філософські ідеї Просвітництва і Романтизму в Україні (к. XVIII – поч. XIX ст.).
83. Українська ідея у вітчизняній інтелектуальній думці XIX – XX ст.
84. Філософія в Україні в кінці XIX – першій пол. XX ст.
85. Філософія поступу І. Франка.
86. Українська філософія у другій пол. XX – на поч. XXI ст.
87. Соціальне управління та етика управління: основні підходи і вимоги.
88. Сутність та зміст політичної філософії.
89. Функції та структура філософії права.
90. Філософія глобалізації та міжкультурний діалог.

Рекомендована література

1. Борисова О. В. Соціальна антропологія. Вид. 2-е. Київ : Кондор, 2024. 416 с.
2. Бойченко М. І. Соціальна філософія : Підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2020. 624 с.
3. Буслинський В.А. Історія філософії: навч. посіб. – Львів: Новий Світ – 2000, 2025.
4. Варенко В.М. Основи аналітики. Київ: Ліра-К, 2022. 248 с.

5. Ворбертон Н. Коротка історія філософії / Пер. з англ. Анна Мараховська. Київ : Наш формат, 2023. 224 с.
6. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник. 4-те вид., переробл. Харків : Право, 2023. 424 с.
7. Захарова В.І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навч. посіб. – Київ: ЦУЛ, 2025.
8. Зінссер, Вільям. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів (оновл. вид.). – Київ: Наш формат, 2022.
9. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. Т.1.: Від зародження до початку ХХ ст. 404 с.
10. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. Т.2. ХХ – початок ХХІ ст. 598 с.
11. Конверський А. Є. Сучасна логіка (класична та некласична). Київ: Центр учбової літератури, 2024. 296 с.
12. Конверський А. Є. Критичне мислення : підручник / А. Є. Конверський. 2-ге вид., перероб. та допов. – Київ : Центр учбової літератури, 2021.
13. Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. В 3 кн. Кн. 1. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження : монографія / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; [Мельник В. П., Карась А. Ф., Дахній А. Й. та ін.]. 2-ге вид., доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 502 с.
14. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. : рек. МОН України / Г. С. Онуфрієнко. 2-ге вид., перероб. та допов. - Київ : ЦУЛ, 2021.
15. Основи громадянського суспільства та політичних знань: навч. посіб. / за заг. ред. В. І. Бортнікова. 2-ге вид., випр. та допов. Суми: Унів. кн., 2023. 646 с.
16. Петренко І. І. Аналіз публічної політики: навчальний посібник. К.: Норма права, 2023. 332 с.
17. Петренко І. І. Методи політичних досліджень: навчальний посібник. К.: Норма права, 2023. 220 с.
18. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки : навч. посіб. – Львів : Новий Світ-2000, 2023.
19. Писати аналітику може кожен. Мистецтво переконливого тексту / Катерина Зарембо, Анна Юнген, Ірина Лапшина, Ілона Сологуб, Тарас Доронюк ; упорядник Катерина Зарембо. – Київ : Віхола, 2024.
20. Тимошенко О.І. Логіка та критичне мислення: навч. посіб. – Одеса: Олді+, 2025.
21. Шинкарук В.Д., Теслюк В.М. Основи риторики: навчальний посібник – Київ: Видавництво Ліра, 2021. 320с.
22. Шрамко Т.І. Філософія: навч. посіб. – Львів: Новий Світ – 2000, 2025.

23. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.

24. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. 5-е видання, виправлене і доповнене. Київ : КНТ, 2023. 405 с.

25. Хамітов Н., Шашкова Л., Крилова С. Словник новітніх термінів філософії науки і філософії культури. Київ : ВАДЕКС, 2024. 290 с.

Оцінювання

Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до ПОЛОЖЕННЯ про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій для атестації здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-poryadok-stvorenniya-ta-organizacziyu-roboty-ek-dlya-atestacziyi-zdobuvachiv-vo.pdf>

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання